

ТЕХНОЛОГІЇ ДАЛЬТОН-ПЛАН ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ТА КРЕАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗФПО

Лілія Боремчук¹

Лариса Констанкевич²

Мар'яна Радкевич³

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-126-8-38>

В умовах становлення інформаційного суспільства освітній процес розглядається як засіб розвитку студентів. А головне завдання навчальних закладів полягає в тому, щоб не лише дати знання, а й створити стійку мотивацію до навчання, спонукати студентів до самоосвіти, пов'язаної з розвитком їхнього творчого та критичного мислення.

Технологія дальтон-план – один із методів активізації пізнавальної та креативної діяльності студентів при вивченні дисципліни. За допомогою цієї технології викладач допомагає студентам самореалізуватись, самовдосконалитись та адаптуватись у динамічному світі інформації. У дальтон-плані закладені великі можливості для реалізації особистісно-орієнтованого навчання в повнішій мірі навіть в умовах навчально-аудиторної системи [2, р. 68].

Завдяки технології дальтон-план знижується перевантаження студентів за рахунок вивчення в умовах індивідуального темпу роботи. Найважливішою перевагою технології дальтон-план є можливість індивідуального розвитку за рахунок збагачення соціальним досвідом інших студентів. Слід відмінити і інтеграційний характер даної технології: в ній можуть бути використані технології індивідуалізації, диференціації, колективного способу навчання, модульна і проектна технології. Отже, технологія дальтон-план дозволяє: забезпечити індивідуальний розвиток студента, розвивати його соціальний досвід за рахунок опанування навичок співпраці, відповідальності і самостійності у навчально-пізнавальній діяльності.

Ця технологія дістала назву від міста Дальтон в США, де вперше була створена школа, яка спочатку називалася «Дитяча університетська

¹ Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, Україна

² Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, Україна

³ Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, Україна

школа», американським педагогом Хелен Паркерхерст, завданням якого було знайти нові підходи організації життєдіяльності дітей в освітньому процесі. В результаті наполегливої роботи з'явився так званий «лабораторний план». План був розроблений таким чином, щоб об'єднати вчителів та студентів в досягненні індивідуалізованих цілей навчання [5, р. 136].

Дальтон-план – це метод роботи, в рамках якого створюються умови, які забезпечують оптимальне розкриття кожного студента. Мета дальтон-плану – навчити студентів самостійно здобувати знання, за допомогою добре складених дальтон-завдань, у яких розкривається зміст певного розділу, що вимагає засвоєння.

Дальтон-план – це поєднання кабінетного навчання з освітнім процесом, заснованим на трьох принципах: свобода; самостійність; співпраця. Усі ці принципи об'єднуються за провідним принципом – принципом гуманізму.

Принцип свободи. Це право вибору студентом теми місця, партнера, джерел знань, темпу, форм і способів роботи.

Принцип самостійності. Спонукає студентів до самостійної діяльності, до власних відкриттів.

Принцип співпраці. Співпраця – це вибір форми навчально-пізнавальної діяльності: індивідуальної, парної, у малій групі [1, р. 174].

Характеристика компонентів дальтон-плану:

Завдання. Завдання є дуже важливим елементом, в яких описується навчальний матеріал для самостійного засвоєння студентами до заданого терміну. Правильно складена програма завдань відіграє роль помічника викладача і частково замінює його.

Тому можна виділити такі основні вимоги до завдання: диференційовані завдання, тобто носять різнорівневий характер; охоплюють достатній об'єм навчального матеріалу; чітко формулюється мета завдання, а отже, і його результат; зрозуміло сформульовані; мають бути цікаві для студента; розраховані на можливість, студента самостійно впоратися із завданнями (для цього в завданнях даються вказівки, література, термін виконання); передбачаються різні форми роботи, можливість для співпраці з іншими студентами; передбачається можливість для обліку, самоконтролю і контролю (наприклад, виступ в групі і ін.); студентові повинно бути зрозуміло, коли і до кого можна звертатися за допомогою; передбачає попереднє і подальше обговорення; представляє для студента певне випробування; передбачає досягнення як якісних, так і кількісних показників.

Саме завдяки такій підбраній системі завдань, які виконує студент і здійснюється перш за все його індивідуальний розвиток.

Лабораторія. Це час відведений для самостійної роботи студента над завданнями, а також для участі в навчальних заняттях.

Дім. Це умови, наближені до домашніх; наявність місця, де студенту комфортно працювати, свобода вибору, з ким виконувати роботу, наявність групи консультантів, психолога тощо.

Функції викладача на дальтон-занятті: мотиваційна; коректуюча; рефлексивного аналізу (у вигляді доброзичливих висловлювань, позитивного програмування, підтримки); інструктивна (надає вказівки, інструкції); контролююча; психологічної підтримки; консультаційна.

Дальтон-план має багато позитивних сторін: індивідуалізація процесу вчення; розвиток здатності вибору; активний спосіб навчання; стимулювання розвитку індивідуальних талантів і здібностей; розвиток уміння самооцінки; розвиток відчуття відповідальності; розвиток уміння співпраці; розвиток власних ідей; можливість експериментувати в рамках нового способу життя; вироблення уміння працювати зі всякого роду довідковою літературою [3, р. 207–208].

Робота за технологією дальтон-план в поєднанні з іншими технологіями може сприяти поліпшенню знань студентів, підвищенню самооцінки, збільшенню самостійності при вивченні предмету. При цьому студенти не отримують перевантаження, адже, працюватимуть з цікавістю та з тим темпом роботи, який притаманний лише їм, безпосередньо кожному студенту. Слід звернути увагу на те, що без врахування психологічних особливостей, природних здібностей, особистого досвіду студента, а також самого простору спілкування особистісно-орієнтований підхід у навчанні не дасть потрібного результату.

Отже, технологія дальтон-план дозволяє здійснювати особистісно-орієнтований підхід до навчання: дає студентам можливість розкрити внутрішні потенціали, заставляє самостійно працювати з різними джерелами інформації, навчає їх вибирати важливе, аналізувати, порівнювати, експериментувати і робити певні висновки, які можна перевірити або теоретичним шляхом, або за допомогою експерименту. Викладач при цьому виступає як координатор або консультант. Від того, як організоване навчання, залежить майбутнє життя студентів. Саме творче ставлення до знань формує життєву позицію. Якість навчання в сучасних умовах залежить від уміння викладача використовувати інноваційні технології в конкретних умовах для кожного заняття. Вони гарантують у майбутньому конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

References:

1. Dychkivsjka I. M. (2014) Innovacijni pedagoghichni tekhnologhiji: Navchaljnij posibnyk. Kyiv: Akademvydav. (in Ukrainian)
2. Dobrynevsckaja A. Y. (2008) Daljton-plan v Mynskoj pedagoghicheskoj ghymnazyy № 3. Mynsk. (in Russian)
3. Semakyna Y. Gh. (2010) Ynformatyka. Zadachnyk-praktykum v 2 t.: Tom 1. Moscow: Laboratoryja Bazovj'ikh Znanyj. (in Russian)
4. Konjjisheva A. B. Vospytanye y obuchenye po Daljton-planu. Moscow. (in Russian)
5. Ghadjacjkyj M. V. (2014) Orghanizacija navchaljnogho procesu v suchasnij shkoli. Navchaljno-metodychnyj posibnyk dlja vchyteliv, kerivnykiv navchaljnykh zakladiv, slukhachiv IPO. Kharkiv: Vesta: Vydavnyctvo «Ranok». (in Ukrainian)